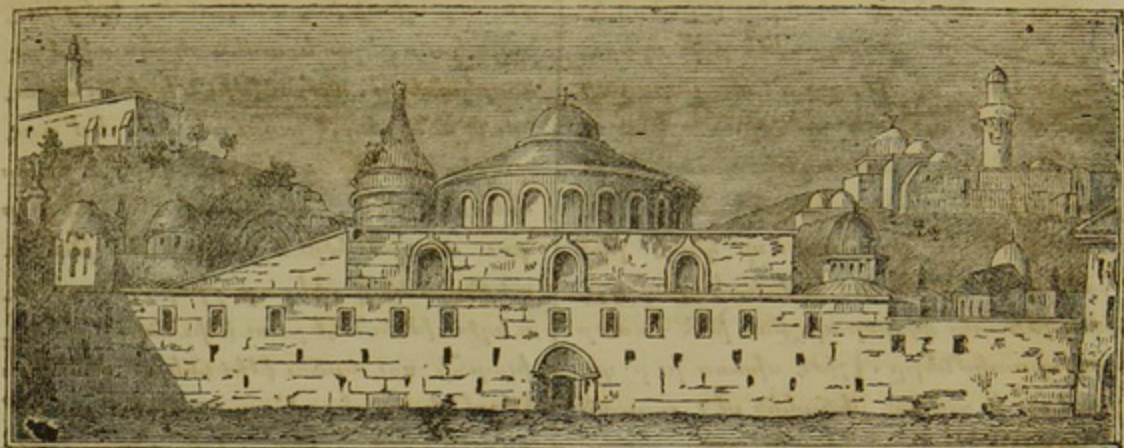

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏՄԻ
ԹԻՒ 6.

Ա Մ Ս Ա Գ Ի Ր

ՅՈՒՆԻՍ 30.
1872.

ԱՅԳԵՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՊԱՄԲԱԼԱՅ ԳԱՂԱԴԱՐԱՆՈՅ

Ա. ՂՕԹՔ ԵՒ ԽՆԳՐՈՒԱԾՔ

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ Ի ԲԱՐԻՆ ԳՈՐԾ ԴՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ա. Ու Տէր, դու որ այնչափ քաղցր
ու բարի ես, այնպէս գթած ու ողոր
մած, որ չէ թէ միայն յաջողութիւն
ներն, այլ և քո ընտրեալներուդ պա
տահած ձախորդութիւններն անգամ
ողորմութեանդ պրտուղներն են, ինչ ևս
չնորհք տուր, որ հեթանոսաբար չը վա
րուիմ այս վիճակիս մէջ, ուր ձգած է
դիս քո արդարութիւնը. այլ ինչ վիճա
կի մէջ որ լինիմ, ճշմարիտ բրիտա
նէի պէս Հայր ճանաչեմ զքեզ ինչ և
Մատուած. վասն զի իմ վիճակի փոխ
խաթիւնը վերաբերութիւն չունի քո

Ե

բնութեան հետ. ևս ենթակայ եմ փո
փոխութեան, բայց դու միշտ նոյն ես.
դու Մատուած ես՝ ոչ միայն միտի
թած ու ներած ժամանակդ, այլ և վշտա
ցած ու սրտածած ժամանակդ անգամ.
Բ. Դու ինչ աւուրջութիւն տուիր
քեզ ծառայելու համար, բայց ես զայն
գործ դրի աշխարհի անսրբութեանց
համար. Այժմ դու ինչ հիւանդու
թիւն կ'ուղարկես, որ զիս ուղղես. մի
թողուր, Մատուած իմ, որ հիանդու
թեամբս անհամբեր լինիմ և քո բար
կութիւնդ իմ վրայ շարժեմ. Լսա չա

բաշար գործածեցի առողջութիւնս, և սորա համար արգարութեամբ պատ-
մեցիր զիս. մի թողուր՝ որ չարաչար
վարեմ քո տուած պատիժը: Եւ ու-
րովհետեւ այնչափ աղակտեւեալ է իմ
բնութիւնս, որ քո պարգեւներդ կու-
րատակսն ու վտանգաւոր կ'ընէ ինձ
համար. ուրեմն քո ամենակարող զը-
թութեամբ փրկարար շնէ ինձ համար
քո պատիժները: Եթէ սիրտս իւր զը-
րաւոր և առողջ վիճակին մէջ լցուած
է աշխարհային ցանկութեամբ, ոչնչու-
ցուր այս զօրութիւնը իմ փրկութեան
համար, և խէ իմ ընդունակութիւնս,
որ չկարողանամ աշխարհքը վայելել թէ
թուլութեամբ մարմնոյ և թէ մարդա-
սիրական եռանդեամբ, այնպէս որ բզ-
բեզ միայն կարողանամ վայելել:

Գ. Մտուած իմ, ես՝ որ իմ կենաց
կատարածին և աշխարհի վախճանին
իմ բոլոր գործոցս համար ճիշդ հաշիւ
պէտք է տամ քո առջեւ. Մտուած
իմ, դու՝ որ աշխարհն և աշխարհի ա-
մեն բաները կը սրահարսնես քո ընտ-
րեալները կը թելու կամ մեղաւորները
պատժելու համար. Մտուած իմ, դու՝
որ մեղաւորները աշխարհային հեշտու-
թեանց և անօրէնութեանց մէջ խրա-
տացած և անղգայացած կը թողուս.
Մտուած իմ, դու՝ որ կը մեռցնես մեր
մարմինը և խիոյն աշխարհի մէջ սիրած
բաներէն կը խլես մեր հոգին. Մտուած
իմ, դու՝ որ այս վերջին ըսպէիս կորզե-
լով կը հեռացնես իմ սիրտս այն առար-
կաներէն, որոց մէջ դրած էի զայն և
որոց հետ կ'ապուած էի. Մտուած իմ,
դու՝ որ ի վերջնում աւուր պիտի ծա-
խես և սպառես երկինքն ու երկիրը և
նոցա մէջ եղած ամեն սրաքածները,
որպէս զի յոյց տաս մարդկանց թէ՛ մի
այն դու ես, որ ես, և միայն դու ես սի-
րոյ արժանի, ժամն զի միայն դու ես ա-
նանց և յաւիտենական. Մտուած իմ,

դու՝ որ պիտի խորտակես մեր կրկն ու-
նայն կուռքերը և ամեն մահառիթ ա-
ռարկաները, գոհութիւն և փառաբա-
նութիւն բեզ, Մտուած իմ, չեմ դա-
դարիր օրհնել զբեզ իմ կենաց բոլոր
օրերուն մէջ, որովհետեւ հաճեցար
դու տկարութիւնս պարգեւել ինձ և
անընդունակ ընել որ չկարողանամ ա-
ռողջութեան հեշտութիւններն ու աշ-
խարհի զուարճութիւնները վայելել:
Եթէ օրհնեմ զբեզ, Մտուած իմ, որ իմ
օգտիս համար կերպով մի ոչնչացուցիր
այն խաբեքայ կուռքերը, զորս ի՛նչա-
խառինս մեղաւորաց բոլորովն պիտի
ջնջես քո բարկութեան աւուր մէջ:
()Գնէ ինձ, Մտուած իմ, որ քո ինձ
տուած այս տկար վիճակիս մէջ ես ինքնս
իմ անձս դատեմ, որպէս զի դու ինքնդ
չդատես զիս այն ժամանակ, երբ բո-
լորովն կ'եղծանի կեանքս և կը վերջա-
նայ աշխարհս: Երբ, ո՞ր Տէր, որովհե-
տեւ իմ մահուան ըսպէին ես աշխար-
հէս բաժնուած և ամեն բանէ մերկ ու
ցած պիտի լինիմ, և միայն քո առաջ
ներկայացած, որ իմ սրտի ամեն շարժ-
մանց համար պատասխան տամ քո ար-
գարութեան, ուրեմն այնպէս արա՛,
որ հիւանդութիւնը մի տեսակ մահ
համար իմ ինձ համար. աշխարհքէն
բաժնուած, իմ ցանկութեան ամեն ա-
ռարկաներէն հեռացած և մերկացած,
բեզ միայն ներկայանալով քո ողորմու-
թենէն խնդրեմ դարձ և նորագութիւն
սրտիս. և այսպէս միտթարութեամբ ևս
անսահման միտթարութեամբ, վտան-
գի կատարեալ մահ զոյկելդ և արդաւ-
րութիւնդ գործադրելէ յառաջ՝ դու
այժմ քո գթութեամբդ մի տեսակ
մահ կ'ուղարկես ինձ: Մտուած իմ,
ինչպէս որ դու իմ մահուան առաջքն
կ'առնաս, այնպէս արա՛ որ ես եւս քո
դատաստանի խստութեան առաջքն
առնում, և յառաջ բան քո դատելի:

ես ղինքս գատեմ, որպէս ղի սղորմու-
թիւն գտնեմ քո առջեւ :

Դ. Այնպէս արա՛, Աստուած իմ, որ
ես իմ կ'ենաց ուղղութեան համար ը-
ռութեամբ պաշտեմ քո պաշտելի՛ Աս-
խանամութեան հրամանը, թող քո
պատիժը ղիս միթիւրէ, որպէս ղի քա-
նի որ խաղաղ ժամանակ մեղաց գառ-
նութեան մէջ կեցած եմ հիմա, այս
փրկարար ցաւոց ընթացքին մէջ ես՝ ու
բոլ զու ղիս պատուհասած ես, քո
երկնային շնորհաց քաղցրութիւնը ճա-
շակեմ։ Բայց ես կը խոստովանիմ, Աս-
տուած իմ, որ այնչափ խառնացած է իմ
սիրտս և լի աշխարհային գաղափար
ներով, հոգսերով, խռովութեամբ և
ցանկութեամբ, որ ոչ հիւանդութիւն
և ոչ առողջութիւն, ոչ քարոզ, ոչ խը-
րատ, ոչ գիրք, ոչ քո Աստուածաշունչն,
ոչ քո Աւետարանն, ոչ քո սուրբ խոր-
հուրդներն, ոչ ողորմութիւնք, ոչ ծովք
և ոչ արահք, ոչ ճնշումն մարմնոյ, ոչ
հրաշք, ոչ հաղորդութիւն և ոչ պա-
տարագ մարմնոյ քո, ոչ իմ բոլոր զը-
րութիւնն և ոչ բովանդակ աշխարհինը
չեն կարող իմ սիրտս փափոխել և դար-
ձնել, եթէ դու այս ամեն բաներուն
չնկերակցիս և չմիտնաս քո շնորհաց
և գթութեան դերբնական ներկայու-
թեամբ և օգնութեամբ։ Այս պատ-
ճառաւ ահա քեզ կը դիմեմ, Աստուած
իմ, Աստուած ամենազօր, քեզ կը դի-
մեմ այն արագեւր խնդրելու, որ բո-
լոր արարածները չեն կարող ինձ տալ։
Այս չէի համարձակեր իմ աղաղակս առ-
քեզ ուղղել, եթէ ուրիշ մի կարողա-
նար աղաչանքս կատարել։ Բայց Աս-
տուած իմ, քեզմէ խնդրած անձիս դար-
ձը և իմ նորոգութիւնս այնպիսի գործ
է, որ ի վեր է քան զամենայն կարո-
ղութիւն համայն բնութեան, ուրեմն
միայն քեզ կարող եմ դիմել, որ արա-
րիչ և ամենակատար Տէրդ ես բնութե

և սրտի խնդ։ Աւճ աղաչեմ, Տէր իմ,
ո՞ւմ դիմեմ, եթէ ոչ քեզ։ Ինչ որ Աս-
տուած չէ, նա չէ կարող իմ անկեղծ
թիւնս կատարել։ Ինքն Աստուածն է,
զոր ես կը խնդրեմ ու կ'սրմեմ, և մի
այն քեզ, քեզ միայն կը դիմեմ՝ Աս-
տուած իմ, որ գրեզ ստանամ։ Բայց սիր-
տըս, Տէր իմ, մտիր այս ապստամբ բը-
նակարանը, որ մոլութիւնները պաշա-
րած գրաւած են, եւ իրենց հաւ-
տակ արած։ Ատիր այն տեղ՝ որպէս
ի տուն հզօրի, բայց նախ կապէ հզօր
և կարող թշնամին, որ նորան կ'իշխէ, և
այն տեղ գտնուած գանձերը յափշտա-
կէ։ Աստուած իմ, քանցէ, խլէ, կարգէ
իմ ղռացմունքներս, որ աշխարհը որ-
սացած գողացած է, ինքնին դուռն ևս
գողցիր այս գանձը, կամ աւելի լաւ է
ասել յետ ան, որովհետեւ միայն քեզ կը
պատկանի, ճիշտ հարկի մը պէս, որ քեզ
միայն պարտաւոր եմ վճարել, վասն ղի
քո պատկերդ այն տեղ գրողմուած է։
Աստուած իմ, դու այն տեղ տպաւորե-
ցիր զայն իմ վերաութեան իմ վերափն
ծննդեան ժամանակ, բայց այժմ բոլոր
բովին ջնջուած է։ Դու միայն կարողա-
ցար ստեղծել սիրտս ու հոգիս, զոր և
այժմ դու միայն կարող ես վերստին
ստեղծել, դու միայն կարողացար ձե-
ւակերպել այն տեղ քո պատկերդ։
Դու միայն կարող ես վերանորոգել ու
վերստին տպաւորել քո ջնջուած պատ-
կերը, այսինքն իմ փրկիչն Յիսուս Քրիս-
տոս, որ քո պատկերն է և քո էութեան
նկարագիրը։

Ե. Աստուած իմ, որչափ երջանիկ է
այն սիրտը, որ կարող է այսպիսի չքնաղ
առարկայ մի սիրել, որ երբէք զինքն չան-
պատուեր, և որուն հետ կապուելն այն
քան փրկարար է իրեն համար։ Այս կըզ-
գամ, որ առանց քեզ անհաճոյ լինե-
լու, առանց ինձ վնասելու և անպա-
տիւ ընելու չեմ կարող աշխարհը սե-

րել, և տակայն դեռ աշխարհն իմ վայելչութեանցս առարկայ է: Աստուած իմ, որչափ երջանիկ է այն հօգին, որոյ վայելչութիւնը դու ես, որովհետեւ կարող է նա անձնատուր լինիլ քո սիրոյն: ոչ թէ միայն առանց տագնապելու և տարակուսելու, այլ նա և պատուով և արժանաւորութեամբ: Ինչքան հաստատուն և մշտնջենաւոր է նորա երջանկութիւնը, քանզի ունայն և անպտուղ չէ նորա ակնկալութիւնը, որովհետեւ դու անփոփոխ ես և անեղձանելի. ուստի և ոչ կեանքն, և ոչ մահը՝ չեն կարող երբէք բաժնել ղինքն իւր սիրոյ և ցանկութեան առարկայէն, և այն լուսէն, որ մեղաւորներն իրենց սրտած կուռքերով պիտի տանի դէպ ՚ի ընդհանուր ասականութիւն, նոյն լուսէն արդարները պիտի միացնէ քեզ հետ ընդհանուր փառքով: Իւ այն ինչ առաջինները պիտի կորնչին իրենց սիրած կորստական առարկայներով, երկրորդները պիտի մնան յաւիտեան այն ինքնագոյ և յաւիտենական Լուսին հետ, ընդ որում միացած են անբաժան: Ա, որչափ երջանիկ են նորա, որք բովանդակ ազատութեամբ և անյաղթ յօժարութեամբ կամաց կատարելապէս և անստորէն կրտսրեն զայն, զոր պարտական են սիրել անշուշտ:

Զ. Աստուած իմ, կատարէ այն բարի զգացմունքներն ու շարժմունքները, զորոս դու ինձ կուտաս. դու ինչպէս նույն սիրողն եղած ես, նոյնպէս դու եղիւր նոցա կատարած, պատկէ քո սեպհական պարզեւնները, փասն զի կը խոստովանիմ ես, որ նաքա քո պարզեւններն են: Այո, Աստուած իմ, և ամենեւին չկարծելով՝ որ իմ ազատներն կարող են այնչափ արժանաւորութիւն ունենալ, մինչեւ պարտաւորեն զքեզ կարեւորութիւն տալ նոցա, ես խորին խոնարհութեամբ կը խոստովանիմ, որ իմ

սիրտս, զոր դու միայն քեզ համար ընտեղծած էիր և ոչ աշխարհի և ոչ նաեւ ինձ համար, նոյն սիրտը արարածներուն տալով, քո գթութենէն միայն կարող եմ շնորհաց ակն ունիլ, որովհետեւ չը կայ յիս այնպիսի մի բան, որ կարողանայ պարտաւորել զքեզ ինձ ողորմելու, և իմ սրտիս բոլոր բնական շարժմունքներն ու զգացմունքները դէպ ՚ի արարածները և դէպ ՚ի իմ անձս ձգտելով քո բարկութիւնը շարժելէ աւելի ուրիշ բան կարող չեն ընել: Շնորհակալ եմ քեզմէն, Աստուած իմ, այն բարի շարժմանց և ըզձից համար, զարսկուտաս ինձ, և նաեւ այն փափաքին համար, զոր քեզմէն դոհանալու համար կուտաս:

Է. Շարժէ սիրտս որ զոչամ յանցանքներս, որովհետեւ առանց ներքին ցաւոյ՝ արտաքին վիշտերը՝ որով դու կը նեղես իմ մարմինս, նոր պատճառ մի կը դառնան յանցաւորութեան հասկացման ինձ, որ մարմնոյ տառապանքները ոչ այլ ինչ են, եթէ ոչ պատիժ, և միանգամայն պատկեր ցաւոց և հեշտութեանց սրտի: Բայց, Տէր իմ, այնպէս արա, որ արտաքին տառապանքները միանգամայն եւ բժշկութեան պատճառ լինին, և իմ ցաւոց մէջ զգացնել տան այն ցաւը, որ ես չէի զգար հոգւոյս և սրտիս մէջ. թէպէտ և բոլորովին հիւանդ էի և վերքերով ծածկուած: Արովհետեւ ամեն հիւանդ դու թեանց մեծն այն չափազանց թուրութիւնն ու անզգայութիւնն է, որ վերցուցած էին իմ սրտէն իւր սեպհական թշուառութիւններն զգալու կարողութիւնը, տուր ինձ զգալ, Տէր իմ, և թող իմ մնացած կեանքս մի շարունակ առաջնարանք լինի իմ գործած մեղքերս և անիրաւութիւններս քաւելու:

Ը. Աստուած իմ, թէպէտ և իմ անցեալ կեանքս զերծ ու ազատ է եղած

մեծամեծ յանցանքներէ, որոց պատ-
ճառները դու հեռացուցած ես ինձմէն,
բայց դարձեալ շատ ատելի եղած է
իւր շարունակ անհոգութեամբ, քո
ամենամեծ խորհրդոց չարաչար գոր-
ծածութեամբ, քո խօսքը և շնորհքը
արհամարհելով, ծուլութեամբ և իմ
բոլոր գործոց և մտածմանց ոչնչու-
թեամբ, ժամանակի բնաւին կորսու-
տեամբ, որ դու տուած էիր ինձ միայն
զբեզ պաշտելու համար, իմ ամեն պա-
րազմանց մէջ քեզ հաճոյ ճանապարհ-
ներ և միջոցներ որոնելու համար, և
այն ամեն օր գործուած յանցանքները
ապաշխարելու համար, որոցմէ արդար-
ներն անգամ զգուշանալու կը պար-
տաւորին, իրենց կեանքը շարունակ ա-
պաշխարութեան մէջ պահելու, ապա ե-
թէ ոչ վտանգի մէջ կ'ըկնին և կը կոր-
սննցնեն իրենց արդարութիւնը, (Վ)յս-
պէս ուրեմն, Մտուած իմ, ես ամեն
ժամանակ քեզ հակառակ եմ եղած:

Թ. Վյո՛, Տէր իմ և Մտուած իմ,
մինչեւ ցայսօր ես խուլ և համբ էի քո
ներշնչութեանց և աստուածեղէն ազ-
դեցութեանց. ես արհամարհեցի քո
պատգամները. ես քո դատածիդ հա-
կառակն դատեցի. ես հակառակեցայ
այն սուրբ օրինակներուն, զորս դու աչ-
խարհ բերիր քո յաւիտենական Հօր
ծոցէն, և որոցմով աշխարհը պիտի դա-
տես: Ղու ասացեր, — Նրանի՛ լացողնե-
րուն, և վայ խնդացողներուն: Իսկ ես
ասացի, — Թշուառ են նոքա, որք կը հե-
ծեն, և շատ երջանիկ են նոքա, որք մը-
խիթարուած են: Ես ասացի, — երանի
նոցա, որք յաջող բաղդ, փառաւոր պա-
տիւ և հաստատուն աւողջութիւն կը
վայելնեն: Եւ ինչո՞ւ ես այսպիսիներն եր-
ջանիկ համարեցի, եթէ ոչ այն պատճա-
ռաւ, որ այս ամեն յաջողութիւններն
իրենց առատ և արձակ դիւրութիւն
կը մատակարարէին արարածները վա-

յելելու, այսինքն զքեզ թշնամանելու
և վշտացնելու: (Վ)յո՛, Տէր իմ, կը խոս-
տովանիմ, որ ես աւողջութիւնը բա-
րիք համարեցի, ոչ թէ քեզ ծառայ-
ելու, շատ հսկումներ և աքնութիւն-
ներ քո սպասաւորութեանդ նուիրե-
լու և ընկերին օգնելու ամենադիւրին
միջոց մի լինելուն համար. ոչ. այլ նորա
համար, որ ես աւողջութեան շնորհիւ
կարող եմ չափաւորութիւն չափհեղ
կենաց վայելչութեան և հեշտութեանց
մէջ և աւելի լաւ ճաշակել նորա մա-
հառիթ զուարճութիւններն: (Գ)նե՛
ինձ, Մտուած, նորոգէ իմ ապական-
ուած միտքս և բանականութիւնս, և
իմ զգացմունքներս ու կամքս՝ քո կամ-
քին համաձայնեցուր, այնպէս որ եր-
ջանիկ համարիմ զիս տառապանաց մէջ,
որ այլ ևս չը կարողանալով քո կամքէն
արտաքոյ գործողութիւն ունենալ, դու
այնպէս մտքբեւ և սրբեւ իմ զգացմունք-
ներս, որ այլ եւս հակառակ չը լինին
քո կամոց, և այսպէս զքեզ գտնեմ իմ
մէջ, վասն զի չեմ կարող զքեզ ինձ-
մէն արտաքոյ սրնել, զի ես առանց
քեզ տկար եմ և թշուառ: Ղրովհետեւ
քո թագաւորութիւնը քո հաւատա-
ցեալներու մէջն է, ով Մտուած, և
ես կը գտնեմ զայն իմ մէջ՝ եթէ գըտ-
նեմ քո հոգին և քո զգացմունքներն:

Ժ. Բայց, Մտուած իմ, ի՞նչ անեմ,
որ պարտաւորեմ զքեզ քո հոգին ծա-
ւալելու այս թշուառ երկրի վրայ: Ես
ամեն կերպով քեզ ատելի եմ, և իմ
մէջ այնպիսի բան չեմ գտներ, որ
կարողանայ հաճոյ լինել քեզ: Ես այն
տեղ երբէք ուրիշ բան չեմ տեսներ,
ով Տէր, բայց միայն իմ ցաւերս, որք
նմանութիւն ունին քո ցաւերուն:
Նայէ՛, զնե՛ ուրեմն այն վիշտերն ու
տառապանքներն, զոր ես կը կրեմ, և
որք մի կողմէն ինձ կը սպառնան: Ղը-
թութեան աջօք նայէ՛ այն վէրքերուն

վերայ, զոր քո ձեռքը դրած է: Ո՛վ Փրկիչ իմ, որ չարչարանքները սիրեցիր մինչ ՚ի մահ: Ո՛վ Մտուռած, դու որ մարդացար, որ դու՝ միայն կրես մարդկան տառապանքները, մարդկան փրկութեան համար և ոչ այլ որ: Ո՛վ Մտուռած, դու՝ որ մարմնացար մարդկան մեղքերու համար և որ միայն նորա համար մարմին սուեր, որպէս զի մարմնաց մէջ կրես այն չարչարանքները, որոնց արժանացած էինք մեր մեղքով: Ո՛վ Մտուռած իմ, դու տառապակիր ու չարչարող մարմիններն այնքան կը սիրես, որ բեղ համար այնպիսի ծանր չարչարանք կրող մարմին ընտրեցիր, որ աշխարհքը երբեք չէր տեսած: Ո՛վ Մտուռած, հաճելի արա՛ իմ մարմինս, ոչ թէ իրեն համար և ոչ աշխարհի համար, վասն զի ամեն ինչ արժանի է քո բարկութեան, այլ այն տառապանքներուն համար, որոնք միայն կարող են արժանի լինել քո սիրոյն: Սիրէ իմ տառապանքներս, Տէր իմ, և թող իմ տառապանքներս հրաւիրակներ լինին քեզ, որ այցելութիւն առնես ինձ: Բայց քո բնակարանի պատրաստութիւնը աւարտելու համար այնպէս արա՛, Տէր իմ, որ եթէ իմ մարմինս նմանութիւն ունի քո մարմնոյն, թող տանջուի իմ մեղաց համար, և իմ հոգիս քո հոգւոյդ հետ միանալու համար թող նա ևս արտմի մի և նոյն մեղքերու համար, և այսպէս ահա՛ թող չարչարուիմ ես քեզ հետ և քեզ նման թէ՛ մարմնով և թէ՛ հոգւով իմ գործած մեղքերու քաւութեան համար:

ԺԱ. Հաճեաց, Տէր, միացնել քո մխիթարանքը իմ տառապանքներուս հետ, որ քրիստոնէի պէս տառապիմ: Եւ չեմ խնդրեր ամենեւին որ ցաւերէ զերծ լինիմ, որովհետեւ այս է սրբոց վարձքը, բայց կը խնդրեմ ես, որ առանց քո հոգւոյն մխիթարութեան չը

մատնուիմ բնութեան վիշտերուն, որովհետեւ այս Հրէից և Հեթանոսաց անէծքն է: Եւ չեմ խնդրեր, որ կատարեալ մխիթարութիւն ունենամ առանց տառապանաց և չարչարանաց, որովհետեւ այսպիսի կեանքը փսոռ սիրութեան կեանք է: Այնպէս չեմ խնդրեր, որ բոլորովին տառապանաց մէջ լինիմ առանց մխիթարութեան, որովհետեւ այս վիճակ է յուզայական: Բայց կը խնդրեմ, Տէր, որ բոլորն ՚ի միասին զգամ, թէ՛ բնութեան ցաւերն իմ մեղաց համար, և թէ՛ քո հոգւոյ մխիթարութիւնները քո գթութեամբ, վասն զի այս է քրիստոնէութեան ճշմարիտ վիճակը: Թող չզգամ ես վշտերն առանց մխիթարութեան, այլ վիշտք և մխիթարութիւն ՚ի միասին. որպէս զի առանց ցաւոյ և հեծութեան միայն քո մխիթարութիւններն զգալու կէտին հասնիմ: Վասն զի թող տուիր դու, Տէր, որ աշխարհը նուազի բնական տառապանաց մէջ յառաջ քան քո միածին Որդւոյ գալուստը. իսկ այժմ դու կը մխիթարես ու կը քաղցրացնես քո հուշատացեալներուդ տառապանքները, քո միածին Որդւոյ շնորհիւ. և դու կատարեալ երանութեամբ կը լըցնես քո սուրբերը Սրբոյն որդւոյդ փսոռքով: Եւ ես այն հրաշալի աստիճանները, որով կը կառավարես դու քո ձեռագործները: Դու զիս առաջինէն հանեցիր, երկրորդէն ևս անցնու՛ երրորդին հասնելու համար: Ո՛վ Տէր, շնորհքն է, զոր ես քեզմէն կը խնդրեմ:

ԺԲ. Ո՛ր թողուր, Մտուռած իմ, որ ես այնչափ հեռու լինիմ քեզմէն, որ կարողանամ դիտել քո անձդ տու՛մ մինչ ՚ի մահ և մարմնիդ մահուանէ ճնշուած իմ մեղացս համար, առանց և ես ինքնին ուրախութեամբ կրելու չարչարանքներ թէ՛ հոգւով և

թէ մարմնով: Այսին դէպքէն կայ այն պէս ամօթալի, և սակայն քրիստոնէից և իմ մէջ այնպէս սովորական ինչպէս այն անդգայութիւնը, որ այն ինչ դու արիւն կը թափես մեր մեղքերը քաւելու համար, մենք կեանք կը վարենք հեշտախտութեանց մէջ: Այն կայ այն պէս սովորական, ինչպէս այն քրիստոնեաներն, որք կը խոստովանին թէ քեզ կը պատկանին, որք մկրտութեամբ աշխարհն ուրացած են քեզ հետեւելու համար, որք հրապարակաւ յանդիման Նիկեացոյ ուխտած են ապրիլ և մեռնիլ քեզ հետ, որք կը խոստովանին և կը հաւատան որ աշխարհս դքեզ չար չարած ու խաչած է, որք կը հաւատան, որ դու քո անձը մատնած ես Մատուցոյ ըստիւթեան և մարդկան անգթութեան՝ իրենց մեղքերէն դռնելու և ազատելու համար, որք կը հաւատան այս ամեն ճշմարտութեան, որք քո մարմինը կ'ընդունին որպէս սաւտարագ և զոհ, որ նուիրուած է նոցա փրկութեան համար, որք աշխարհի զուարճութիւններն ու մեղքերը կը համարին որպէս միակ պատճառ քո չարչարանաց և աշխարհն որպէս դահիճ, և սակայն ինչ կայ նոյնպէս սովորական և ամօթալի, որ դարձեալ նոքա կը խնդրեն փայտայել իրենց մարմինը սոյն այս զուարճութիւններով և սոյն խոյ աշխարհի մէջ, որոնք առանց դողալու և զարհուրելու չեն կարող տեսնել մարդ մի, որ կը սիրէ կը փայտայէ իւր հայրն սպանողը, այն հայրը որ իւր անձը մատնած էր իրեն կեանք տալու համար, և սակայն նոքա այս ամենը տեսնելով դարձեալ կարող են ապրիլ աշխարհի մէջ ինչպէս ես ապրեցայ կատարեալ ուրախութեամբ: Այս կ'իմանամ թէ ես եմ կատարելապէս զայն սպանողն, զոր ինձ Մատուած և Հայր կը ճանաչեմ, որ մատ-

նեց իւր անձն իմ փրկութեան համար, և որ կրեց իւր մարմնոյ մէջ իմ անօրէնութեանց տանջանքը: Արաւունք ունէիր, Տէր, որ ընդհատեցիր այսպիսի յանցաւոր ուրախութիւնը, ինչպէս և այն ուրախութիւնն, որուն մէջ ես կը հանգստանայի իրրեւ ի ստուերս մահու:

ՃԳ. Հեռացուր ուրեմն ինձմէն, Տէր, այն տրտմութիւնը, որ իմ անձնասիրութիւնը կարող է տալ ինձ իմ իսկական նեղակրութեանց համար, և այն աշխարհային բաներու համար, որոնք չը յաջողեցան ի հաճոյս կամաց իմաց, և որոնք քո փառաց չէին վերաբերեր: Այոց դիր սրտիս մէջ տրտմութիւն, որ նման լինի քո տրտմութեան թող իմ տառապանքները քո բարկութիւնը զիջուցանելու համար լինին: Իմ այս չարչարանքներս ու վնասներս իմ փրկութեանս ու նորոգութեանս համար առիթ մը չին: Այն էս այսուհետեւ կեանքի առողջութեան ցանկամ, թող այն ևս լինի գործ զնել և վերջացնել միայն քեզ համար, քեզ հետ և քո մէջ: Այս քեզմէն ոչ առողջութիւն կը խնդրեմ, ոչ հիւանդութիւն, ոչ կեանք և ոչ մահ, բայց միայն կը խնդրեմ, որ թէ իմ առողջութիւնս և թէ հիւանդութիւնս, թէ կեանքս և թէ մահս, ամենն ևս պատրաստես քո փառաց համար, իմ փրկութեան համար, քո Նիկեացոյ և քո սրբոց օգտին համար, որոց յոյս ունիմ որ ես եւս մասնակից լինիմ քո շնորհօք: Ու միայն գիտես թէ ինչ է ինձ պիտանի և շահաւէտ, դու ես իմ գերադոյն Տէրն, արա՛ ինչ որ կամենաս: Տուր ինձ, ա՛ռ ինձմէն, բայց իմ կամքս քո կամքին համաձայնեցուր, որպէս զի խոնարհ և կատարեալ հնազանդութեամբ և սուրբ հաւատարմութեամբ պատրաստեմ զիս քո յա-

ախտենական Նախախնամութեան հր-
րամաններն ստանալու և կարողանամ
հաւատարմութեամբ պաշտել զայն ամե-
նայն, ինչ որ կր պարգևեալս գու ինձ :

ՃԴ. Այնպէս արա՛, Աստուած իմ,
որ ես հոգւոյս հանապազօրեայ միա-
կերպութեան մէջ ստանամ ամեն տե-
սակ դէպքեր և պատահմունքներ, ու
բախտեալ մենք չենք իմանար թէ ի՞նչ
պէտք է խնդրենք, և ոչ մին և ոչ
միւսն չեմ կարող խնդրել ես առանց
կասկածանաց և առանց դատաւոր ու
պատասխանատու կացուցանելու իմ
անձս նոցա հետեւանացն, զորս քո
անհուն իմաստութիւնը կամեցած է
ինձմէն ծածկել : Աստուած իմ, ես գի-
տեմ, որ ես միայն մէկ բան գիտեմ,
այսինքն բարի է քեզ հետեւել և չոր է
քեզ վերաւորել : Իսկ յայսմանէ չը
գիտեմ ես թէ ի՞նչ է ամենալաւ և
ի՞նչ է ամենավատն ամեն բանի մէջ,
չը գիտեմ ես, թէ ո՞րն է ինձ համար
օգտաւէտն, առողջութիւնն՝ թէ հի-
ւանդութիւնը, հարստութիւնն՝ թէ
աղքատութիւնը, և ոչ ևս աշխարհիս
ամեն բաներն : Այս մի որոշումն է, որ
ի վեր է բան զմիտք մարդկան և հրեշ-
տակաց, և որ ծածկուած է քո Նա-
խախնամութեան այն դաղանշաց մէջ,
զոր ես կը պաշտեմ և զոր չեմ ուզեր
քննել :

ՃԵ. Օգնէ ինձ ուրեմն, Աստուած
իմ, որ ինչ ևս լինիմ, ինչպէս որ լինիմ
քո կամքիդ համաձայն լինիմ, և հի-
ւանդ լինելով, ինչպէս որ եմ, փառա-
ւորեմ զքեզ իմ նեղութեանց մէջ :
Առանց նեղութեանց և տառապանաց
եւ չեմ կարող հասնիլ փառաց, և դու
լինք, ո՞վ Տէր իմ, չարչարանքով միայն
կամեցար փառաւորութեան հասնիլ :
Ինչ չարչարանաց նշաններով դու ճա-
նաչուեցար քո աշակերտներուդ եւ
չարչարանքով է որ պիտի ճանաչես ա-

մեն քո աշակերտներդ : Ճ'անաչէ՛ ու-
րեմն զիս եւս իբրեւ քո աշակերտդ
այն տառապանքներով, զոր ես թէ՛ իմ
մարմնոյս և թէ՛ հոգւոյս մէջ կը կրեմ
իմ գործած մեղքերուս համար : Այլ ու-
րովհետեւ Աստուածութեանդ հաճելի
չէ երբեք բան մի, որ քեզմով չը մա-
տուցուիր, միացուր ուրեմն իմ կամքս
քո կամաց հետ և իմ վշտերս ու ցա-
ւերս քո կրած վշտաց հետ : Այնպէս
արա՛, որ իմ տառապանքներս ու վշ-
տերս քոյդ լինին, միացուր զիս քեզ
հետ, լը՞նք զիս քեզմով և քո սուրբ
հոգւով : Մտի՛ր իմ սրտիս և հոգւոյս
մէջ, որ իմ տանջանքներս կրես, և յիս
չարունակես զայն՝ ինչ որ պակաս մը-
նացած է քո չարչարանքներէն, որ կա-
տարես վերջացնես քո անդամներուդ
մէջ մինչեւ ի կատարեալ սպառումն
մարմնոյ, որպէս զի քեզմով լցուելով՝ ոչ
թէ ես լինիմ ապրողն ու չարչարուողն,
այլ դու լինիս, որ կատարես և կը չոր-
չարուիս իմ մէջ, ո՞վ իմ Փրկիչ, և այս-
պէս փոքր ինչ մասն ունենալով քո
չարչարանաց, լըցնես զիս այն փառքով
զոր ստացած ես տանջանքով, և որով
կեանք ընդ Հոր և ընդ Ա. Հոգւոյն
յաւ խոտանս յաւ խոտենից, ամէն :

